

Damir Juras*

Sprječavanje nereda na športskim natjecanjima u zakonodavstvu i praksi Republike Hrvatske

Sadržaj

1. Uvod
2. Športsko natjecanje
3. Športski objekt
4. Gledatelji
5. Sportaši i druge osobe koje sudjeluju u športskom natjecanju
6. Sredstva javnog priopćavanja
7. Kaznena djela, prekršaji i sankcije
 - 7.1. Kaznena djela
 - 7.2. Sigurnosne mjere
 - 7.3. Mjere opreza prema ZKP-u
 - 7.4. Prekršaji
 - 7.5. Zaštitne mjere
 - 7.6. Mjere opreza prema PZ-u
 - 7.7. Odgojne mjere
 - 7.8. Preventivna zabrana prisustvovanja športskom natjecanju
 - 7.9. Osiguranje nazočnosti suca za prekršaje
 - 7.10. Zbirka podataka o osobama i predmetima vezanim uz športska natjecanja
 - 7.11. Statistički podaci
8. Zaključak

1. Uvod

Neredi na i u vezi sa športskim natjecanjima u Hrvatskoj i svijetu su postali redovna pojava, često i sa vrlo teškim posljedicama po sigurnost osoba i njihovu imovinu. Učestali slučajevi nedoličnog ponašanja, nereda i nasilja prije, u vrijeme i nakon športskog natjecanja u Republici Hrvatskoj, zahtijevali su donošenje posebnog zakona kojim bi se normativno utvrdile mjere za njihovo sprječavanje, suzbijanje i sankcioniranje¹.

* Autor je znanstveni suradnik, policijski savjetnik, Ministarstvo unutarnjih poslova, Služba za unutarnju kontrolu. Autor u tekstu iznosi osobna stajališta.

¹ Prema podacima Ministarstva unutarnjih poslova Republike Hrvatske za 2001. na nogometnim utakmicama nasilje je zabilježeno na 47 utakmica, ozlijeđeno je 89 navijača (11 teško), oštećeno je 20 autobusa, 36 policijskih vozila,

Usvajanjem Europske konvencije o nedoličnom ponašanju gledatelja kod sportskih događaja, posebice kod nogometnih utakmica² 1985. godine Vijeće Europe je dalo značajan pravni okvir za sprječavanje nasilja na sportskim događanjima. Republika Hrvatska je ugovorna strana navedene Konvencije³.

Zakon o sprječavanju nereda na sportskim natjecanjima⁴ je donesen 15. srpnja 2003, a stupio je na snagu 31. srpnja 2003, te je mijenjan i dopunjavan tri puta. Ove izmjene i dopune su stupile na snagu 6. srpnja 2006⁵, 16. travnja 2009.⁶ i 31. ožujka 2011.⁷ Svrha ZSNŠN-a je osiguravanje sigurnosti gledatelja, natjecatelja i drugih sudionika sportskog natjecanja⁸ ili sportske priredbe (sportsko natjecanje) i stvaranje okruženja koje sprječava, suzbija i sankcionira nedolično ponašanje, nered, te nasilje, prije, za vrijeme i nakon sportskog natjecanja ili sportske priredbe, zaštita gledatelja koji se dolično ponašaju, zaštite drugih građana i njihove imovine i imovine pravnih osoba te stvaranje uvjeta da sportsko natjecanje ili sportska priredba što više pridonosi kvaliteti života građana, osobito mladeži.⁹

ZSNŠN-om se propisuju: protupravna ponašanja prije, za vrijeme i nakon sportskog natjecanja ili sportske priredbe; obveze i odgovornosti sportskih udruga, ustanova i trgovačkih društava

dva osobna automobila i jedan tramvaj, ozlijeđeno je 109 policijskih službenika (3 teško), zbog nasilja je privedeno 337 navijača, protiv kojih je podneseno 47 kaznenih prijava i 288 zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka. Ovi podaci su navedeni u nacrtu Prijedloga Zakona o sprječavanju nereda na sportskim natjecanjima te Konačnom prijedlogu tog Zakona od 18. 06. 2003, <https://vlada.gov.hr/UserDocsImages/Sjednice/Arhiva/50.%20-%201.pdf>, očitavanje 06. 07. 2016. O ekonomskim štetama koje imaju država, društvo i pojedinci zbog nereda navijača, v. u M. Smoljić, *Ekonomske štete od nasilja u športu*, u: N. Breslauer (ur), *Zbornik radova 1. hrvatskog znanstveno stručnog skupa o poduzetništvu u turizmu i športu*, Čakovec 2010, ss. 296-298.

² *European Convention on Spectator Violence and Misbehaviour at Sports Events and in particular at Football Matches*. Detaljnije o europskom zakonodavstvu kojim se uređuje neprimjereno ponašanje u području športa, usp. K. Begović, *Novine u Zakonu o sprječavanju nereda na sportskim natjecanjima*, *Informator*, 5770-5771/2009, s. 19; S. Marković, *Mera bezbednosti „zabrana prisustvovanja određenim sportskim priredbama“ u praksi policije i pravosuđa*, *Žurnal za kriminalistiku i pravo*, 1/2016, s. 135 i M. Božović, *Suzbijanje nasilja na javnim skupovima i sportskim priredbama u evropskom pravnom prostoru*, *Megatrend revija*, 1/2014, ss. 171-184.

³ Europska konvencija o nedoličnom ponašanju gledatelja kod sportskih događaja, posebice kod nogometnih utakmica je objavljena u Službenom listu SFRJ – Međunarodni ugovori 9/90. Odluka o objavljivanju mnogostranih međunarodnih ugovora kojih je Republika Hrvatska stranka na temelju pristupa (akcesije), NN Međunarodni ugovori 6/94. Navedenu Konvenciju Republika Hrvatska je ratificirala 27. 01. 1993, a Konvencija je stupila na snagu 01. 03. 1993.

⁴ Zakon o sprječavanju nereda na sportskim natjecanjima (ZSNŠN), NN 117/03. Osim ZSNŠN-a, kažnjive odredbe za protupravna ponašanja na sportskim natjecanjima nalaze se i u drugim zakonima, pa je, primjerice, isticanje stvari s obilježjem kojim se iskazuje ili potiče mržnja na temelju rasne, nacionalne ili vjerske pripadnosti na javnom mjestu kažnjivo prema čl. 5 Zakona o prekršajima protiv javnog reda i mira, NN 41/77, 55/89, 5/90, 30/90, 47/90, 29/94, na javnom okupljanju prema čl. 37 st. 2 Zakona o javnom okupljanju, NN 128/99, 90/05, 150/05, 78/12, te prema čl. 25 Zakona o suzbijanju diskriminacije, NN 85/05, 112/12.

⁵ Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o sprječavanju nereda na sportskim natjecanjima, NN 71/06.

⁶ Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o sprječavanju nereda na sportskim natjecanjima, NN 43/09.

⁷ Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o sprječavanju nereda na sportskim natjecanjima, NN 34/11.

⁸ Sportskim natjecanjem u smislu ZSNŠN-a smatra se svako pojedino natjecanje u okviru sustava sportskih natjecanja uspostavljenog na temelju Zakona o športu, u kome se natječu domaći i gostujući sportski klub, međunarodno natjecanje organizirano na području RH, natjecanje u sustavu europskih i svjetskih sportskih organizacija, natjecanje za koje postoji procjena mogućnosti izbijanja nereda i nasilja te natjecanje u inozemstvu u kojem sudjeluje reprezentacija ili sportski klub iz Republike Hrvatske. Čl. 3 st. 1 ZSNŠN-a (bilj. 4).

⁹ Čl. 1 ZSNŠN-a (bilj. 4).

(športski klub¹⁰) koji su organizatori¹¹ ili sudjeluju u športskom natjecanju, te športskih saveza i drugih športskih udruga više razine; posebni uvjeti koje mora ispunjavati športski objekt¹² i obveze vlasnika ili korisnika športskog objekta; obveze i odgovornosti gledatelja športskog natjecanja, osobito ograničavanja u mogućnosti prisustvovanja športskom natjecanju; obveze i odgovornosti športaša, trenera, sudaca i drugih osoba koje vode športsko natjecanje; obveze i odgovornosti sredstava javnog priopćavanja; obveze i ovlasti ministarstva nadležnog za poslove športa i ministarstva nadležnog za unutarnje poslove u provođenju ZSNŠN-a; kaznena djela, prekršaji i sankcije za protupravna ponašanja propisana ZSNŠN-om.¹³

Protupravnim ponašanjem u smislu ZSNŠN-a smatra se posjedovanje ili konzumiranje alkoholnih pića¹⁴ i drugih pića koja sadrže više od 6% alkohola, droga te posjedovanje pirotehničkih sredstava, oružja i drugih sredstava pogodnih za nanošenje ozljeda ili za stvaranje nereda i nasilja; pokušaj unošenja ili unošenje u športski objekt alkoholnih pića, droga, pirotehničkih sredstava, oružja i drugih predmeta koji su prema prosudbi redara pogodni za nanošenje ozljeda ili za stvaranje nereda i nasilja; pokušaj ulaska, dolazak i boravak na prostoru športskog objekta u alkoholiziranom stanju iznad 0,50 g/kg, odnosno odgovarajući iznos miligrama u litri izdahnutog zraka; maskiranje lica kapom, maramom ili na drugi način radi prikrivanja identiteta; pokušaj unošenja, unošenje i isticanje transparenta, zastave ili druge stvari s tekstom, slikom, znakom ili drugim obilježjem kojima se iskazuje ili potiče mržnja ili nasilje na temelju rase, nacionalne, regionalne ili vjerske pripadnosti; bacanje predmeta u natjecateljski prostor ili gledateljski prostor; pjevanje pjesama ili dobacivanje poruka čiji sadržaj iskazuje ili potiče mržnju ili nasilje na temelju rase, nacionalne, regionalne ili vjerske pripadnosti; paljenje i bacanje pirotehničkih sredstava; paljenje ili uništavanje na drugi način navijačkih rekvizita i drugih predmeta; pokušaj nedopuštenog ulaska ili nedopušten ulazak u natjecateljski prostor ili u gledateljski prostor ili prostor koji je namijenjen sucima ili drugim osobama koje sudjeluju u športskom natjecanju; boravak i zadržavanje na mjestu u gledateljskom prostoru za koje se ne posjeduje ulaznica ili odgovarajuća isprava izdana od strane organizatora. Protupravna ponašanja mogu biti ostvarena tijekom čitavog razdoblja od polaska, putovanja, trajanja natjecanja do povratka sa športskog natjecanja.¹⁵

¹⁰ Športskim klubom u smislu ZSNŠN-a smatra se svaka udruga, ustanova ili trgovačko društvo koje sudjeluje u športskom natjecanju. Čl. 3 st. 2 ZSNŠN-a (bilj. 4).

¹¹ Organizatori športskog natjecanja u smislu ZSNŠN-a jesu športski klubovi, športski savezi, športske udruge više razine i druge pravne ili fizičke osobe koje organiziraju športsko natjecanje. Čl. 3 st. 3 ZSNŠN-a (bilj. 4).

¹² Športskim objektom u smislu ZSNŠN-a smatra se, pored športskog objekta prema odredbama Zakona o športu, i drugi zatvoreni ili otvoreni objekt koji služi obavljanju drugih djelatnosti kada se povremeno koristi za športsko natjecanje te prostor na kojem se ulazak i kretanje osoba uvjetuje posjedovanjem ulaznice ili posebne dozvole koju izdaje organizator natjecanja, čl. 3 st. 5 ZSNŠN-a (bilj. 4); Sportskim građevinama smatraju se uređene i opremljene površine i građevine u kojima se provode sportske djelatnosti, a koje osim općih uvjeta propisanih posebnim propisima za te građevine zadovoljavaju i posebne uvjete u skladu s odredbama Zakona o sportu. Javnim sportskim građevinama smatraju se građevine koje su u vlasništvu Republike Hrvatske, odnosno u vlasništvu jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i Grada Zagreba te se trajno koriste u izvođenju programa javnih potreba u sportu. Čl. 65 Zakona o sportu, NN 71/06, 150/08, 124/10, 124/11, 86/12, 94/13, 85/15, 19/16.

¹³ Čl. 2 ZSNŠN-a (bilj. 4).

¹⁴ Alkoholnim pićem u smislu ZSNŠN-a smatra se svako piće koje sadrži alkohol. Čl. 3 st. 6 ZSNŠN-a (bilj. 4).

¹⁵ Čl. 4 st. 1-2 ZSNŠN-a (bilj. 4).

2. Športsko natjecanje

Organizator športskog natjecanja dužan je procijeniti mogućnosti izbijanja nereda i nasilja na športskom natjecanju i poduzeti mjere radi njihovog sprječavanja i suzbijanja, propisane ZSNŠN-om i drugim zakonima i propisima za njihovo provođenje, te propisima međunarodnih i domaćih športskih saveza i drugih športskih udruga više razine. Organizator športskog natjecanja u procjeni opasnosti od nereda i nasilja i ocjeni potrebnih mjera za njihovo sprječavanje i otklanjanje dužan je surađivati s nadležnim policijskim tijelom i osigurati dovoljan broj osoba, uključujući i policijske službenike, na prostoru športskog objekta i u njegovoj neposrednoj blizini, radi provođenja mjera sigurnosti športskog natjecanja. Organizator športskog natjecanja dužan je postupati po nalogu policije glede poduzimanja mjera sigurnosti u postupku pripreme, organiziranja i održavanja športskog natjecanja. Kada je za vrijeme održavanja športskog natjecanja došlo do protupravnog ponašanja gledatelja u većem opsegu, službene osobe organizatora koje vode natjecanje dužne su privremeno ili trajno prekinuti športsko natjecanje.¹⁶

Organizator športskog natjecanja, ovisno o vrsti športa i razini športskog natjecanja, vrsti športskog objekta, očekivanom broju gledatelja, te ocjeni opasnosti za izbijanje nereda i nasilja, mora na športskom natjecanju imati redarsku službu s dovoljnim brojem redara¹⁷. Redarska služba mora biti organizirana sa zapovjednom strukturom koja osigurava da svaki redar znade koja mu je osoba nadređena. Ako športsko natjecanje osiguravaju i pripadnici policije najviše rangirana osoba u hijerarhiji zapovijedanja mora biti iz reda policije a pripadnici redarske službe dužni su postupati po zapovijedi policije. Organizator športskog natjecanja, ovisno o vrsti športskog objekta, mora osigurati prostoriju ili prostor čiji smještaj i oprema omogućuju vizualno praćenje športskog objekta ili njegovog dijela u kojem se odvija športsko natjecanje i efikasno zapovijedanje redarstvenom službom. Redari moraju na odjeći imati vidljivo istaknutu oznaku ili natpis koji označava da su pripadnici redarske službe. Redari su dužni: štiti sudionike športskog natjecanja te imovinu koja se nalazi u športskom objektu; utvrditi posjeduje li osoba ulaznicu ili drugu odgovarajuću ispravu izdanu od strane organizatora te spriječiti neovlašten ulazak u športski objekt; utvrditi posjeduje li osoba koja ulazi ili se nalazi na športskom objektu alkoholna pića, drogu, pirotehnička sredstva, oružje ili druge predmete pogodne za nanošenje ozljeda ili za stvaranje nereda i nasilja te takve predmete privremeno oduzeti; utvrditi posjeduje li osoba koja ulazi ili se nalazi u športskom objektu transparente, zastave, simbole i sl. kojima se iskazuje ili potiče mržnja ili nasilje na temelju rase, nacionalne, regionalne ili vjerske pripadnosti ili neke druge posebnosti i privremeno oduzeti takve predmete; zabraniti pristup u športski objekt osobi

¹⁶ Čl. 5 ZSNŠN-a (bilj. 4).

¹⁷ Redar u smislu ZSNŠN-a je posebno osposobljena osoba angažirana od strane organizatora radi održavanja reda i mira u športskom objektu. Redarsku službu mogu činiti zaposlenici organizatora športskog natjecanja, redari dragovoljci, članovi klubova navijača, koji su osposobljeni za obavljanje poslova redara na športskom natjecanju. Organizator športskog natjecanja može za poslove redarske službe angažirati zaštitare i čuvare zaposlene u trgovačkom društvu koje ima odobrenje za obavljanje djelatnosti privatne zaštite, na temelju ugovora s tim društvom, prema propisima koji reguliraju poslove privatne zaštite. Pravilima športskog saveza ili druge športske udruge više razine propisuju se mjerila za opremanje športskih objekata uređajima za kontrolu i brojanje ulaznica i videonadzorom, mjerila za određivanje minimalnog broja redara za pojedina športska natjecanja te ovisno o razini športskog natjecanja kada redarsku službu moraju činiti redari zaposlenici organizatora športskog natjecanja, redari dragovoljci, članovi klubova navijača i/ili zaštitari i čuvari zaposleni u trgovačkom društvu koje ima odobrenje za obavljanje djelatnosti privatne zaštite, na temelju ugovora s tim društvom, prema propisima koji reguliraju poslove privatne zaštite. Čl. 3 st. 4 i čl. 6 st. 2-4 ZSNŠN-a (bilj. 4). Privatna zaštita je regulirana Zakonom o privatnoj zaštiti, NN 68/03, 31/10, 139/10.

koja je u alkoholiziranom stanju iznad 0,50 g/kg, odnosno odgovarajući iznos miligrama u litri izdahnutog zraka ili pod utjecajem droge, ili koja pokušava unijeti u športski objekt alkohol, drogu, pirotehnička sredstva, oružje ili druge predmete pogodne za nanošenje ozljeda ili za stvaranje nereda i nasilja; zabraniti gledateljima prijelaz iz jednog dijela športskog objekta u drugi dio; zadržati gledatelja koji se nasilno ponaša ili drugačije remeti red i mir na športskom natjecanju i predati ga policiji; onemogućiti gledatelje u pristupu u one dijelove športskog objekta koji nisu namijenjeni gledateljima; osobe zatečene u počinjenju prekršaja predati policiji. Radi provedbe dužnosti redari su ovlaštene: izdati upozorenje i zapovijed, pregledati osobu, privremeno oduzeti predmete, utvrditi osobne podatke, podvrgnuti utvrđivanju prisutnosti alkohola u organizmu, zabraniti i spriječiti ulazak u športski objekt. Redari u obavljanju svojih poslova smiju uporabiti tjelesnu snagu ako na drugi način ne mogu odbiti: napad usmjeren prema sebi, prema gledateljima, prema natjecateljima i drugim osobama; napad usmjeren na uništenje ili oštećenje dijelova športskog objekta i njegove opreme. Redari zaposlenici trgovačkog društva koje obavlja zaštitarsku djelatnost i pripadnici policije imaju i ovlasti propisane posebnim zakonima¹⁸. Redari koji nemaju odobrenje (licenciju) za obavljanje poslova privatne zaštite moraju proći obuku kojom ih se upoznaje s njihovim obvezama i ovlastima i u kojoj se ocjenjuje stupanj njihove fizičke i psihičke pripremljenosti i podobnosti za obavljanje redarskih poslova.¹⁹

Prema zahtjevu policije, a iz razloga sigurnosti, organizator je dužan ograničiti broj ulaznica koje se stavljaju u prodaju, na broj manji od ukupnog kapaciteta športskog objekta.²⁰

3. Športski objekt

Športski objekt, pored uvjeta propisanih posebnim propisima, mora imati dovoljan broj ulaza, odnosno izlaza, mogućnost postavljanja odgovarajućih ograda ili drugih prepreka radi odvajanja pojedinih skupina gledatelja, uspostavljene sustave obavještavanja, zaštitu od požara, prostor za pružanje hitne medicinske pomoći, dovoljan broj sanitarnih čvorova lociranih na pojedinim dijelovima športskog objekta, a određeni športski objekti²¹ uređaje za kontrolu i brojanje ulaznica te neprekidni videonadzor s mogućnošću ispisa i pohranjivanja snimljenog zapisa o ponašanju gledatelja na ulazima, izlazima i cijelom prostoru športskog objekta gdje se nalaze gledatelji, kojeg organizator športskog natjecanja, vlasnik ili korisnik športskog objekta mora dostaviti policiji na njezin zahtjev, radi korištenja u prekršajnom ili kaznenom postupku²².

¹⁸ Ovlasti osoba koje obavljaju poslove privatne zaštite propisane su u glavi IV Zakona o privatnoj zaštiti, dok su ovlasti policijskih službenika propisane u Zakonu o policijskim poslovima i ovlastima, NN 76/09, 92/14.

¹⁹ Čl. 6 st. 1, čl. 8 st. 1-2 i 4, čl. 9, čl. 10 st. 1, 3-5, čl. 11 st. 2 ZSNŠN-a (bilj. 4). Pravilnik o osposobljavanju osoba koje obavljaju poslove redara na športskom natjecanju, kojeg je donio ministar unutarnjih poslova, objavljen je u NN 54/04.

²⁰ Čl. 6 st. 6 ZSNŠN-a (bilj. 4).

²¹ Prema pravilima iz čl. 5 st. 1, čl. 6 st. 1 i 4 i čl. 8 st. 4 ZSNŠN-a (bilj. 4).

²² Ako je ovlaštena službena osoba tijela državne uprave u okviru svoje nadležnosti za provođenje nadzora opažala radnju počinjenja prekršaja ili to neposredno utvrdila odgovarajućim tehničkim uređajima i o tome sačinila službenu bilješku ili tehničku snimku, službena bilješka i tehnička snimka dokazi su u prekršajnom postupku. Čl. 158 st. 5 Prekršajnog zakona (PZ), NN 107/07, 39/13, 157/13.

Iz sudske prakse: „Ne mogu se prihvatiti izneseni žalbeni navodi da navedena tehnička snimka, na kojoj prvostupanjski sud temelji svoju odluku o krivnji, nije dokaz, s obzirom da tehničke snimke tj. videosnimke ukoliko su vid opće sigurnosti su dokaz, a notorna je činjenica da su tehničke snimke na športskim natjecanjima napose na nogometnim utakmicama vid opće sigurnosti. (...) Nadalje, potrebno je istaći da je sport kultura koja služi opuštanju

Organizator mora osigurati odvojen prostor za parkiranje autobusa i osobnih vozila, posebno za navijače gostujućeg športskog kluba. Ulaznim i izlaznim vratima športskog objekta mora rukovati osposobljeno osoblje, a ulazna i izlazna vrata, prostor za prodaju ulaznica, prolazi i stepenice moraju biti označeni i nalaziti se pod nadzorom redara. Športski objekt, odnosno onaj njegov dio na kome će se održavati športsko natjecanje i biti smješteni gledatelji mora prije ulaska gledatelja biti pretražen radi pronalazjenja predmeta koji se ne smiju unositi u športski objekt. Sustav obavještanja gledatelja ne smije se koristiti za objavu političkih poruka niti za podupiranje domaćega športskog kluba. Na prostoru športskog objekta nije dozvoljena prodaja i distribucija alkoholnih pića u smislu ZSNŠN-a. Bezalkoholna pića se smiju prodavati ili distribuirati samo ako su u papirnatim ili otvorenim plastičnim posudama. Iznimno, nacionalni športski savezi, uz prethodnu suglasnost policije, mogu dopustiti prodaju i distribuciju pića s koncentracijom alkohola do 6%, u papirnatim ili otvorenim plastičnim posudama, u športskim objektima na športskim natjecanjima koja nisu označena kao visokorizična natjecanja.²³ Zatvoreni športski objekti, i otvoreni športski objekti ako se natjecanja održavaju noću, moraju biti opremljeni samostalnim izvorom električne energije. Športski objekt se mora otvoriti dovoljno rano da bi se izbjegle gužve i neredi prilikom ulaska gledatelja u športski objekt²⁴.

4. Gledatelji

Gledatelj se, za vrijeme dolaska na športsko natjecanje, tijekom športskog natjecanja i nakon odlaska sa športskog natjecanja, ne smije protupravno ponašati. Gledatelju koji se protupravno ponaša zabranit će se i spriječiti dolazak na športsko natjecanje, udaljit će se iz športskog objekta i iz okolice športskog objekta ili mjesta održavanja športskog natjecanja i mogu mu se izreći ZSNŠN-om i posebnim zakonima propisane prekršajne i kaznenopravne sankcije. Policija je ovlaštena osobi koja se izjasni ili je prema okolnostima očigledno da ide na športsko natjecanje, a svojim ponašanjem izaziva osnovanu sumnju da je pod utjecajem alkohola ili droga ili se drugačije protupravno ponaša, utvrditi identitet, pregledati nosi li alkoholno piće ili droge, pirotehnička sredstva, oružje i druga sredstva pogodna za nanošenje ozljeda ili za stvaranje nereda i nasilja, nosi li transparente, zastave, simbole i sl. koji sadržavaju rasističke ili druge poruke koje mogu izazvati nesnošljivost, oduzeti joj takve stvari, podvrgnuti je utvrđivanju prisutnosti alkohola u organizmu mjerenjem količine alkohola u litri izdahnutog zraka odgovarajućim mjernim uređajem, udaljiti je iz sredstava javnog prometa, zabraniti joj dolazak u mjesto športskog natjecanja ili ulazak u športski objekt, zadržati je do isteka vremena od dva sata nakon završetka športskog natjecanja. Policija je ovlaštena pregledati autobus, vlak ili osobni

i relaksaciji, da je odredbama čl. 16 Ustava Republike Hrvatske propisano: „Slobode i prava mogu se ograničiti samo zakonom, da bi se zaštitila sloboda i prava drugih ljudi te pravni poredak, javni moral i zdravlje“, čl. 68 Ustava propisano je: „Država potiče i pomaže skrb o tjelesnoj kulturi i športu“. Već je jasno rečeno da su športska natjecanja, a napose nogometne utakmice, mjesta gdje se građani relaksiraju, opuštaju, a s obzirom na sadašnji trend, da je očigledno da moraju biti podvrgnute određenim sigurnosnim provjerama, a što je i snimanjem videokamera, te da je notorna činjenica da na svim nogometnim stadionima, a s obzirom na neadekvatna navijanja tzv. navijača, je vidno istaknuta obavijest da se nogometne utakmice snimaju, što ukazuje da nije postojala obveza da se okrivljenicu osobno upita i upozori da li prihvaća snimanje. Ostali sudionici na športskim natjecanjima tj. gledatelji nogometnih utakmica imaju pravo nesmetano i sigurno prisustvovati športskim natjecanjima i ta prava se protežu nad pojedinačnim inetresom prava pojedinaca, a što je u predmetnom slučaju bila okrivljenica.“, Visoki prekršajni sud RH, Rješenje br. JŽ-5330/10 od 13. 03. 2013.

²³ Prema odredbama čl. 5 st. 1 i čl. 6 st. 1 ZSNŠN-a (bilj. 4).

²⁴ Čl. 16 st. 1-3, čl. 17 st. 1 i 3, čl. 19 st. 1, čl. 20 st. 2, čl. 21, čl. 22, čl. 23 st. 1 ZSNŠN-a (bilj. 4).

automobil koji prevozi navijače na sportsko natjecanje i sa sportskog natjecanja. Ako je navijač, koji se protupravno ponaša, vozač ili suvozač u osobnom automobilu policija može isključiti iz prometa osobni automobil do isteka vremena od dva sata nakon završetka sportskog natjecanja i prema takovim osobama poduzeti druge propisane mjere.²⁵

Policijski službenici, pored ovlasti propisanih drugim propisima, imaju i ovlasti koje prema ZSNŠN-u imaju redari. Policijski službenici mogu gledatelje koji se protupravno ponašaju zadržati u sportskom objektu ili u okolici sportskog objekta do dva sata nakon završetka sportskog natjecanja i prema njima poduzeti i druge mjere propisane ZSNŠN-om i posebnim zakonima, pri čemu će se voditi računa da se ne ugrozi sigurnost drugih gledatelja, natjecatelja i da se ne onemogućuje odvijanje sportskog natjecanja. Policija će navijače odnosno gledatelje koji se protupravno ponašaju privesti i zadržati u prostorima policije ili drugim pogodnim prostorima. Pogodnim se smatraju prostori koji imaju sanitarne i vodoopskrbne uređaje i koji osiguravaju višesatan siguran boravak pojedinca ili većeg broja ljudi. Prostori u kojima se zadržavaju osobe moraju biti pod neprekidnim nadzorom policijskih službenika.²⁶

Ukoliko policija ocijeni da uslijed protupravnog ponašanja gledatelja u sportskom objektu i/ili u njegovoj okolici prije početka sportskog natjecanja prijeti opasnost za sigurnost gledatelja i natjecatelja može zabraniti održavanje sportskog natjecanja. Ukoliko policija ocijeni da uslijed protupravnog ponašanja gledatelja za vrijeme održavanja sportskog natjecanja prijeti opasnost za sigurnost gledatelja i natjecatelja zatražit će od službenih osoba koje vode sportsko natjecanje da privremeno ili trajno prekinu sportsko natjecanje. Ukoliko policija ocijeni da organizator sportskog natjecanja nije poduzeo propisane mjere²⁷, uslijed čega prijeti opasnost za sigurnost gledatelja i natjecatelja, zabranit će održavanje sportskog natjecanja. Kada je za vrijeme održavanja sportskog natjecanja došlo do protupravnog ponašanja gledatelja u većem opsegu, a ne prijeti opasnost za sigurnost gledatelja i natjecatelja, policija će predložiti službenim osobama koje vode natjecanje da privremeno ili trajno prekinu sportsko natjecanje.²⁸

5. Sportaši i druge osobe koje sudjeluju u sportskom natjecanju

Športaši, treneri i članovi upravljačkih tijela sportskih klubova dužni su u svojim javnim nastupima popularizirati sportske ideje koje isključuju rasistički ili drugi nesnošljiv pristup sportašima i navijačima suparničkih sportskih klubova. Sportski klubovi, sportski savezi i druge sportske udruge višeg ranga svojim će aktima utvrditi sankcije koje će se poduzimati prema sportašima, trenerima i članovima upravljačkih tijela sportskih klubova ako su njihovi javni nastupi ili ponašanje prije, za vrijeme ili nakon održavanja sportskog natjecanja mogli izazvati ili su izazvali protupravno ponašanje gledatelja, te odrediti stegovne mjere za sportaše, trenere i članove upravljačkih tijela sportskih klubova koji su se za vrijeme sportskog natjecanja protupravno ponašali, bez obzira je li prema ovim osobama pokrenut postupak za izricanje prekršajnih i kaznenih sankcija.²⁹

²⁵ Čl. 24-25 ZSNŠN-a (bilj. 4).

²⁶ Čl. 27 st. 1-3 ZSNŠN-a (bilj. 4).

²⁷ Čl. 5 i čl. 6 st. 5 ZSNŠN-a (bilj. 4).

²⁸ Čl. 28 ZSNŠN-a (bilj. 4).

²⁹ Čl. 29 ZSNŠN-a (bilj. 4).

6. Sredstva javnog priopćavanja

Sredstva javnog priopćavanja ne smiju se iznositi ili objavljivati stavove uredništva ili svojih novinara, koji izražavaju rasistički ili drugi nesnošljiv pristup prema nekom športskom klubu, njegovim športašima i njegovim navijačima. Sredstva javnog priopćavanja ne smiju iznositi ili objavljivati stavove drugih osoba, koji izražavaju rasistički ili drugi nesnošljiv pristup prema nekom športskom klubu, njegovim športašima i njegovim navijačima, osim ako istovremeno na nedvojbena način osuđuju društvenu i zakonsku neprihvatljivost takovih stavova.³⁰

7. Kaznena djela, prekršaji i sankcije

ZSNŠN-om su propisana kaznena djela i prekršaji za protupravna ponašanja za koja se počiniteljima mogu izreći novčana kazna³¹ i kazna zatvora, a maloljetnim prekršiteljima i odgojne mjere³². ZSNŠN-om su, uz one propisane PZ-om i KZ-om, propisao i dodatne zaštitne odnosno sigurnosne mjere koje se mogu izreći počiniteljima prekršaja odnosno kaznenog djela.

7.1. Kaznena djela

Izmjenama i dopunama ZSNŠN-a³³ iz 2011. godine propisana su četiri kaznena djela: Sudjelovanje u tučnjavi ili napadu na gledatelje ili druge osobe, Organiziranje nasilja na športskim natjecanjima, Uništavanje stvari ili imovine na športskom natjecanju, Nepoštivanje mjera i zabrana, čime se pokazalo da je kaznena politika naročito usmjerena na počinitelje najtežih protupravnih ponašanja³⁴.

Kazneno djelo Sudjelovanje u tučnjavi ili napadu na gledatelje ili druge osobe čini tko za vrijeme odlaska na športsko natjecanje, trajanja športskog natjecanja ili povratka sa športskog natjecanja sudjeluje u tučnjavi ili napadu na druge gledatelje, redare, službene osobe organizatora natjecanja, športaše ili druge osobe, uslijed čega je neka osoba teško tjelesno ozlijeđena, a za samo sudjelovanje može se izreći kazna zatvora od tri mjeseca do tri godine. Ako je ovim kaznenim djelom prouzročena smrt neke osobe, počinitelj će se kazniti za samo sudjelovanje kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina. Organizator ili vođa grupe koja počini ovo kazneno djelo kaznit će se kaznom zatvora od jedne do osam godina, a ako je nastupila smrtna posljedica kaznit će se kaznom zatvora od tri do deset godina. Nema ovog kaznenog djela ako je osoba koja je sudjelovala u tučnjavi uvučena u nju bez svoje krivnje ili samo radi toga jer se branila ili razdvajala druge sudionike u tučnjavi.³⁵ Sudionici tučnjave nisu samo oni koji se fizički obračunavaju već i oni koji u njoj sudjeluju poticanjem i na drugi način³⁶. Pod napadom se podrazumijeva djelatnost usmjerena na tijelo neke osobe čime se stvara konkretna opasnost

³⁰ Čl. 30-31 ZSNŠN-a (bilj. 4).

³¹ ZSNŠN-om nije propisan iznos novčane kazne za kaznena djela, čime zakonodavac upućuje na odredbe Kaznenog zakona (KZ), NN 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, koji je čl. 42 propisao način i uvjete izricanja novčane kazne.

³² Čl. 31 ZSNŠN-a (bilj. 4).

³³ Zakon o izmjenama i dopunama ZSNŠN-a, NN 34/11.

³⁴ Mnoge europske države (Engleska, Italija, Poljska, Bugarska) su u svojim zakonodavstvima već ranije propisale kaznena djela za različite oblike protupravnih ponašanja na športskim natjecanjima. D. Šuput, Pravni okvir koji uređuje borbu protiv nasilja na sportskim priredbama europskih država, *Strani pravni život*, 1/2010, ss. 239-247.

³⁵ Čl. 31 a ZSNŠN-a (bilj. 7).

³⁶ A. Garačić, *Kazneni zakon u sudskoj praksi – Posebni dio*, Zagreb 2009, ss. 95-96.

prema tjelesnom integritetu te osobe³⁷. Ako se utvrdi da je netko od sudionika tučnjave prouzročio smrt ili tešku tjelesnu ozljedu neke osobe, tada će on odgovarati za ubojstvo ili tešku tjelesnu ozljedu³⁸, a ostali sudionici će odgovarati za ovo kazneno djelo. Počinitelj ovog kaznenog djela ne može biti osoba koja je sudjelovala u tučnjavi i koja je jedino teško tjelesno ozlijeđena, ali ako je osim te osobe, još netko drugi teško tjelesno ozlijeđen ili je prouzročena smrt neke osobe, tada ta osoba može kazneno odgovarati³⁹.

Kazneno djelo Organiziranje nasilja na športskim natjecanjima čini tko organizira ili vodi grupu ljudi koja zajednički za vrijeme odlaska na športsko natjecanje, trajanja športskog natjecanja ili povratka sa športskog natjecanja sudjeluje u tučnjavi ili napadu na druge gledatelje, redare, službene osobe organizatora natjecanja, športaše ili druge osobe, uslijed čega je neka osoba tjelesno ozlijeđena ili je došlo do oštećenja ili uništenja tuđe stvari ili imovine veće vrijednosti. Za ovo djelo može se izreći kazna zatvora od jedne do pet godina.⁴⁰ Osnovni cilj ovog kaznenog djela je kažnjavanje onoga tko organizira nasilje na športskom natjecanju, bez obzira što se kao posljedica može pojaviti samo tjelesna ozljeda odnosno oštećenje ili uništenje tuđe stvari ili imovine veće vrijednosti⁴¹.

Kazneno djelo Uništavanje stvari ili imovine na športskom natjecanju čini tko za vrijeme odlaska na športsko natjecanje, trajanja športskog natjecanja ili povratka sa športskog natjecanja ošteti, izobličiti, uništi ili učini neuporabljivom tuđu stvar ili imovinu veće vrijednosti. Za ovo djelo može se izreći novčana kazna ili kazna zatvora do tri godine.⁴² Bitno je da oštećena, izobličena, uništena ili učinjena neupotrebljivom bude tuđa stvar, pri čemu ovo djelo može počinuti i suvlasnik jer on time povrjeđuje pravo drugog suvlasnika.

Kazneno djelo Nepoštivanje mjera i zabrana čini tko se za vrijeme trajanja zaštitne mjere iz članka 32, sigurnosne mjere iz članka 34 ili zabrane prisustvovanja športskom natjecanju iz članka 34 a ZSNŠN-a zatekne na prostoru športskog objekta ili se njegova prisutnost utvrdi na drugi način. Za ovo djelo može se izreći novčana kazna ili kazna zatvora do jedne godine.⁴³ Ovim djelom zakonodavac želi učinkovito utjecati na počinitelje kojima su izrečene navedene mjere, odvratiti ih od daljnjih činjenja protupravnih ponašanja te preventivno djelovati na sve ostale da se ne ponašaju protupravno.

³⁷ F. Bačić/Š. Pavlović, *Komentar Kaznenog zakona*, Zagreb 2004, s. 1105.

³⁸ Kazneno djelo ubojstva odnosno teške tjelesne ozljede regulirano je čl. 110-111, odnosno 118-121 KZ-a (bilj. 31).

³⁹ D. Primorac/Z. Konjić/K. Blaće, Kaznena djela u Zakonu o sprječavanju nereda na športskim natjecanjima s osvrtnom na mjere opreza prema Zakonu o kaznenom postupku, *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu*, 4/2011, s. 831.

⁴⁰ Čl. 31 b ZSNŠN-a (bilj. 7).

⁴¹ Kazneni odjel Vrhovnog suda Republike Hrvatske, na sjednici održanoj dana 19. 01. 2001, donio je dopunu pravnog shvaćanja od 24. 11. 1997. (Su-726-IV/97) da zakonsko obilježje „stvar velike vrijednosti“ postoji kad vrijednost uništene ili oštećene stvari prelazi 30.000,00 kuna. A. Garačić, *Pravna shvaćanja o neodređenim vrijednostima koje su zakonsko obilježje kaznenog djela, stjecaj i produljeno kazneno djelo*, s. 19, dostupno na: http://www.vsrh.hr/CustomPages/Static/HRV/Files/AGaracic_Pravna-shvacanja-o-neodređenim-Opatija_2013.pdf, očitavanje 06. 07. 2016.

⁴² Čl. 31 c ZSNŠN-a (bilj. 7).

⁴³ Čl. 31 d ZSNŠN-a (bilj. 7).

7.2. Sigurnosne mjere

Počinitelju kaznenog djela učinjenog za vrijeme održavanja športskog natjecanja sud može pored kazne i sigurnosnih mjera propisanih KZ-om⁴⁴ izreći i sigurnosnu mjeru zabrane prisustvovanja određenim športskim natjecanjima u trajanju koje ne može biti kraće od jedne godine niti duže od pet godina računajući od pravomoćnosti sudske odluke, s tim da se vrijeme izvršenja kazne zatvora ne uračunava u vrijeme trajanja ove mjere. Na sigurnosnu mjeru propisanu ZSNŠN-om, na odgovarajući način se primjenjuju odredbe o izvršenju zaštitnih mjera zabrane prisustvovanja određenim športskim natjecanjima.⁴⁵

7.3. Mjere opreza prema Zakonu o kaznenom postupku⁴⁶

Mjera opreza predstavlja zamjenu za istražni zatvor, ali ona nema učinak oduzimanja već ograničavanja osobne slobode.⁴⁷ Mjeru opreza je moguće odrediti samo kada postoje razlozi za određivanje istražnog zatvora⁴⁸, a ista svrha se može ostvariti nekom od mjera opreza. ZKP propisuje sljedeće mjere opreza: 1. zabrana napuštanja boravišta, 2. zabrana posjećivanja određenog mjesta ili područja, 3. obveza redovitog javljanja određenoj osobi ili državnom tijelu, 4. zabrana približavanja određenoj osobi, 5. zabrana uspostavljanja ili održavanja veze s određenom osobom, 6. zabrana obavljanja određene poslovne aktivnosti, 7. privremeno oduzimanje putne i druge isprave za prijelaz državne granice, 8. privremeno oduzimanje dozvole za upravljanje motornim vozilom, 9. zabrana uhođenja ili uznemiravanja žrtve ili druge osobe, 10) udaljenje iz doma⁴⁹. U odnosu na kaznena djela počinjena za vrijeme održavanja športskog natjecanja u sudskoj praksi se primjenjuju dvije mjere opreza: zabrana posjećivanja određenog mjesta ili područja te obveza redovitog javljanja određenoj osobi ili državnom tijelu⁵⁰.

7.4. Prekršaji

ZSNŠN-om je propisan veći broj prekršaja, za koje se mogu izreći novčana kazna fizičkoj ili pravnoj osobi ili kazna zatvora fizičkoj osobi.

Novčanom kaznom od 10.000,00 do 50.000,00 kuna⁵¹ kaznit će se za prekršaj fizička osoba koja organizira športsko natjecanje ako: 1. ne poduzme mjere radi sprječavanja i suzbijanja nereda i nasilja na športskom natjecanju, odnosno odbije surađivati s nadležnim policijskim tijelom i postupati po nalogu policije glede otklanjanja uočenih nedostataka u postupku pripreme, organizacije i održavanja športskog natjecanja, 2. na športskom natjecanju nema redarsku službu ili nema dovoljan broj redara, 3. omogućiti da poslove redara obavljaju osobe koje nemaju oznaku

⁴⁴ Prema odredbi čl. 65 KZ-a (bilj. 31), sigurnosne mjere su: obvezno psihijatrijsko liječenje, obvezno liječenje od ovisnosti, obvezan psihosocijalni tretman, zabrana obavljanja određene dužnosti ili djelatnosti, zabrana upravljanja motornim vozilom, zabrana približavanja, uznemiravanja i uhođenja, udaljenje iz zajedničkog kućanstva, zabrana pristupa internetu i zaštitni nadzor po punom izvršenju kazne zatvora.

⁴⁵ Čl. 34 ZSNŠN-a (bilj. 4).

⁴⁶ Zakon o kaznenom postupku (ZKP), NN 152/08, 76/09, 80/11, 121/11, 91/12, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14.

⁴⁷ B. Pavišić, *Komentar Zakona o kaznenom postupku*, Rijeka 2003, s. 89.

⁴⁸ Člankom 123 ZKP-a (bilj. 46) određeni su razlozi za istražni zatvor.

⁴⁹ Čl. 98 st. 1-2 ZKP-a (bilj. 46).

⁵⁰ D. Primorac, *Šport i protupravna ponašanja*, u: H. Kačer (ur), *Uvod u športsko pravo*, Zagreb 2009, s. 330.

⁵¹ Orijeentacije radi, trenutačni tečaj (početak rujna 2016) iznosi približno: 1 euro = 7,5 kuna.

ili natpis koji označava da su pripadnici redarske službe, 4. kao redara zapošljava ili koristi osobu koja nije osposobljena za poslove redara, 5. zapis videonadzora športskog objekta ne dostavi na zahtjev policije, 6. ne osigura odgovarajući prostor za parkiranje autobusa i osobnih automobila, 7. ulaznim i izlaznim vratima športskog objekta ne rukuje osposobljeno osoblje, 8. se ulazna i izlazna vrata športskog objekta, prostor za prodaju ulaznica, rampe za usmjeravanje gledatelja, prolazi (tuneli) i stepenice ne nalaze pod stalnim nadzorom redara, 9. ako nije prije održavanja športskog natjecanja provedeno pretraživanje športskog objekta ili dijela športskog objekta u kojem se organizira športsko natjecanje i na kojem se smještaju gledatelji, 10. sustav obavještavanja gledatelja koristi za namjene koje nisu dopuštene, 11. na prostoru športskog objekta dopusti prodaju i distribuciju alkoholnih pića, 12. športsko natjecanje održava noću, a športski objekt nije opremljen samostalnim izvorom električne energije, 13. športski objekt ne otvori dovoljno rano da bi se izbjegle gužve i neredi prilikom ulaska gledatelja u športski objekt. Za navedeni prekršaj novčanom kaznom u iznosu od 10.000,00 do 80.000,00 kuna kaznit će se organizator ako je fizička osoba obrtnik ili osoba koja obavlja drugu samostalnu djelatnost, a pravna osoba organizator će se kazniti novčanom kaznom u iznosu od 50.000,00 do 250.000,00 kuna, dok će se odgovorna osoba pravne osobe kazniti novčanom kaznom od 5.000,00 do 50.000,00 kuna.⁵²

Novčanom kaznom od 15.000,00 do 50.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj fizička osoba koja je vlasnik ili korisnik športskog objekta ako: 1. na športskom objektu nema neprekidni videonadzor s mogućnošću ispisa i pohranjivanja snimljenog zapisa, uređaj za brojanje i kontrolu ulaznica te sustav za obavještavanje gledatelja, 2. ulazna i izlazna vrata športskog objekta, prostor za prodaju ulaznica, rampe za usmjeravanje gledatelja, prolazi (tuneli) i stepenice nisu odgovarajuće i vidljivo označeni. Ako je vlasnik ili korisnik športskog objekta fizička osoba obrtnik ili osoba koja obavlja drugu samostalnu djelatnost kaznit će se novčanom kaznom u iznosu od 20.000,00 do 100.000,00 kuna, dok će se pravna osoba kazniti novčanom kaznom u iznosu od 100.000,00 do 500.000,00 kuna, a odgovorna osoba pravne osobe vlasnika sportskog objekta novčanom kaznom od 10.000,00 do 50.000,00 kuna.⁵³

Novčanom kaznom od 1.000,00 do 10.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj redar koji ne obavi dužnosti propisane ZSNŠN-om te koji ne postupa po zapovijedi policije.⁵⁴

Novčanom kaznom od 2.000,00 do 15.000,00 kuna ili kaznom zatvora u trajanju do 30 dana kaznit će se za prekršaj fizička osoba koja: 1. posjeduje ili konzumira alkoholna pića i druga pića koja sadrže više od 6% alkohola, droge ili posjeduje pirotehnička sredstva, oružje i druga sredstva pogodna za nanošenje ozljeda ili za stvaranje nereda i nasilja, 2. pokuša unijeti ili unese u športski objekt alkoholna pića, drogu, pirotehničko sredstvo, oružje ili drugo sredstvo pogodno za nanošenje ozljeda ili za stvaranje nereda i nasilja, 3. pokuša ući, dođe ili boravi na prostoru športskog objekta u alkoholiziranom stanju iznad 0,50 g/kg, odnosno odgovarajući iznos miligrama u litri izdahnutog zraka⁵⁵, 4. maskira lice radi prikrivanja identiteta⁵⁶, 5. pokuša unijeti

⁵² Čl. 37 ZSNŠN-a (bilj. 4).

⁵³ Čl. 38 ZSNŠN-a (bilj. 4).

⁵⁴ Čl. 38 a ZSNŠN-a (bilj. 4).

⁵⁵ Iz sudske prakse: „Međutim, člankom 18 Zakona o izmjenama i dopunama ZSNŠN-a (NN 34/11) izmijenjen je čl. 39 ZSNŠN-a te on sada u st. 1 t. 3, a koji se okrivljeniku stavlja na teret, propisuje da će se kazniti onaj tko pokuša ući, dođe ili boravi na prostoru športskog objekta u alkoholiziranom stanju iznad 0,50 g/kg, odnosno odgovarajući iznos miligrama u litri izdahnutog zraka (čl. 4 st. 1 podst. 4). Dakle, predmetnim člankom se ne propisuje kažnjavanje ako se netko na športskom natjecanju odbije podvrgnuti ispitivanju alkoholiziranosti, niti je to

ili unese i ističe u športskom objektu transparent, zastavu ili drugu stvar s obilježjem kojim se iskazuje ili potiče mržnja ili nasilje na temelju rasne, nacionalne, regionalne ili vjerske pripadnosti, 6. boravi i zadržava se na mjestu u gledateljskom prostoru za koje ne posjeduje ulaznicu ili odgovarajuću ispravu izdanu od strane organizatora. Novčanom kaznom od 1.000,00 do 10.000,00 kuna ili kaznom zatvora u trajanju od najmanje tri dana do najdulje 30 dana kaznit će se za prekršaj fizička osoba, odnosno novčanom kaznom od 5.000,00 do 30.000,00 kuna pravna osoba koja kupi ili na drugi način pribavi ili omogući kupnju ili pribavljanje ulaznica osobi kojoj je izrečena zaštitna mjera, zabrana prisustvovanja športskom natjecanju i mjera opreza te organizator športskog natjecanja koji proda ili dodijeli ulaznicu osobi kojoj je izrečena zaštitna mjera ili mjera opreza, omogući pristup na prostor športskog objekta osobi kojoj je izrečena zaštitna mjera ili mjera opreza te proda ili dodijeli ulaznicu osobi za koju zna da se ranije protupravno ponašala ili joj omogući pristup na prostor športskog objekta.⁵⁷

Novčanom kaznom od 5.000,00 do 25.000,00 kuna ili kaznom zatvora u trajanju od najmanje 30 dana do najdulje 60 dana kaznit će se za prekršaj fizička osoba koja: 1. baca predmete u natjecateljski prostor ili gledateljski prostor športskog objekta, 2. pjeva pjesme ili dobacuje natjecateljima ili drugim gledateljima poruke čiji sadržaj iskazuje ili potiče mržnju na temelju rasne, nacionalne, regionalne ili vjerske pripadnosti⁵⁸, 3. pali ili baca pirotehnička sredstva, 4. pali ili na drugi način uništava navijačke rekvizite ili druge predmete, 5. pokuša nedopušteno ući ili nedopušteno uđe u natjecateljski prostor ili gledateljski prostor ili prostor koji je namijenjen

propisano kao protupravno ponašanje. Stoga je ovaj Sud, po službenoj dužnosti, pazeći na pravilnu primjenu odredbi materijalnog prekršajnog prava, preinačio prvostupanjsku presudu u toč. 2. izreke na način da je okrivljenika na temelju odredbe čl. 182 t. 1 Prekršajnog zakona, oslobodio od optužbe jer predmetno djelo nije prekršaj.“, Visoki prekršajni sud RH, Rješenje br. JŽ-1012/15 od 16. 07. 2015.

⁵⁶ Iz sudske prakse: „Potrebno je istaći da je okrivljenica počinila dva djela prekršaja propisana Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o sprječavanju nereda na športskim natjecanjima, pri čemu je prigovor žaliteljice, da je bila maskirana i istovremeno bacala pirotehnička sredstva pa bi se to trebalo smatrati jednim djelom prekršaja, u svojoj suštini neosnovan s obzirom na zaštićeno dobro i težinu počinjenih prekršaja. Samim svojim činom opisanim pod točkom b) izreke pobijane presude, okrivljenica je onemogućila i ovlaštenim policijskim službenicima osnovnu radnju koja služi sigurnosti drugih gledatelja, a to je utvrđivanje identiteta osobe kao jednog od relevantnih čimbenika za sigurnost drugih gledatelja.“, Visoki prekršajni sud RH, Rješenje br. JŽ-5330/10 od 13. 03. 2013.

⁵⁷ Čl. 39 ZSNŠN-a (bilj. 4).

⁵⁸ Iz sudske prakse: „(...), prvostupanjski sud je svoju odluku temeljio na nedvojbeno utvrđenim bitnim činjenicama za konkretni postupak, a to su okrivljenikovo dobacivanje gledateljima, odnosno, uzvikivanje pozdrava „Za dom“, u više navrata putem mikrofona, nakon nogometne utakmice na stadionu, čiji sadržaj iskazuje i potiče na mržnju na temelju rasne, nacionalne, regionalne i vjerske pripadnosti. Naime, nesporna je činjenica da je navedeni uzvik, bez obzira na njegov prvotni hrvatski književni i pjesnički značaj, korišten i kao službeni pozdrav ustaškog pokreta i totalitarnog režima Nezavisne države Hrvatske (NDH), te se nalazio i na svim službenim dokumentima, bilo u izvornom obliku „Za dom i poglavnika spremni“ ili u njegovim skraćenim oblicima 'Za dom spremni' ili 'Za dom', a koji pokret je iznikao iz fašizma, temeljenog između ostalog i na rasizmu, pa time simbolizira mržnju prema ljudima drugačije vjerske i etničke pripadnosti, manifestaciju rasističke ideologije, kao i podcjenjivanje žrtava zločina protiv čovječnosti. Kada se pritom uzme u obzir i činjenica da je praćenjem predmetnog nogometnog natjecanja putem elektroničkih medija i opisani govor mržnje bio dostupan širem i neograničenom krugu gledatelja, neosnovano žalitelj ističe da u konkretnom slučaju nije bilo skupine koja bi se mogla diskriminirati navedenim uzvikom pa da nedostaje bitno obilježje prekršaja iz čl. 39a stavka 1 točke 2 Zakona o sprječavanju nereda na športskim natjecanjima. Nadalje, s obzirom da je RH od 01. 07. 2013. godine punopravna članica EU, čime je prihvatila i cjelokupnu pravnu stečevinu EU, između ostalog i pravne propise koji se odnose na zaštitu ljudskih prava i prava manjina, to je i prvostupanjski sud dao jasne razloge o tome zašto ne postoji dvojba oko korištenja navedenog uzvika na način i pod okolnostima u kojima ga je koristio okrivljenik (...), a koje razloge prihvaća i ovaj Sud.“, Visoki prekršajni sud RH, Presuda br. JŽ-188/2016 od 27. 01. 2016.

sucima ili drugim osobama koje sudjeluju u športskom natjecanju. Novčanom kaznom od 5.000,00 do 25.000,00 kuna ili kaznom zatvora u trajanju od najmanje 30 do najdulje 60 dana kaznit će se osoba kojoj je izrečena zaštitna mjera zabrane prisustvovanja/odlaska na određena športska natjecanja, a koja se nije javila ili boravila u policijskoj postaji odnosno nije predala putnu ispravu⁵⁹, te kojoj je izrečena zabrana prisustvovanja određenom športskom natjecanju radi ranijeg protupravnog ponašanja, a koja se nije javila u policijsku postaju i izvijestila o adresi boravka za vrijeme i nakon završetka športskog natjecanja. Novčanom kaznom od 5.000,00 do 50.000,00 kuna ili kaznom zatvora od najmanje 30 do najdulje 60 dana kaznit će se fizička osoba koja je dva ili više puta od dana počinjenja prekršaja u razdoblju od dvije godine unatrag pravomoćno proglašena krivom za neki od navedenih prekršaja.⁶⁰

7.5. Zaštitne mjere

Prema PZ-u mogu se odrediti zaštitne mjere: 1. obvezno liječenje od ovisnosti, 2. zabrana obavljanja određenih dužnosti ili djelatnosti, 3. zabrana obavljanja određenih djelatnosti ili poslova pravnoj osobi, 4. zabrana stjecanja dozvola, ovlasti, koncesija ili subvencija, 5. zabrana poslovanja s korisnicima državnog i lokalnih proračuna, 6. zabrana upravljanja motornim vozilom, 7. zabrana posjećivanja određenog mjesta ili područja⁶¹. Prekršajni sud može počinitelju prekršaja propisanog ZSNŠN-om uz novčanu kaznu i kaznu zatvora, pored zaštitnih mjera propisanih PZ-om, izreći i zaštitnu mjeru: 1. zabrane prisustvovanja određenim športskim natjecanjima na području Republike Hrvatske s obvezom javljanja u policijsku postaju, 2.

⁵⁹ Iz sudske prakse: „Po mišljenju ovog Suda temeljem ovakvog iskaza okrivljenika kojim okolnosno priznaje da se nije javio, ali da nije znao da se treba javiti i kad se radi o B reprezentaciji te uvida u pravomoćnu presudu Prekršajnog suda u S. broj: Pp 18 J-4522/10 od 08. 04. 2010. godine, pravilno je prvostupanjski sud zaključio da su se u djelu okrivljenika ostvarila bića prekršaja iz čl. 32a st. 1. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sprječavanju nereda na športskim natjecanjima, kažnjivo po članku 39 a Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sprječavanju nereda na športskim natjecanjima, jer okrivljenik dana 19. 05. 2010. u 17,00 sati nije pristupio u PP S. na što je bio obavezan po zaštitnoj mjeri zabrane posjećivanja nogometnih utakmica. Neosnovan je žalbeni navod povrede materijalnog prava koja bi se očitovala u činjenici da je okrivljenik pravno neuka stranka te da je bio u zabludi jer da iz zaštitne mjere ne proizlazi da se ista odnosi i na B reprezentaciju jer iz navedene zaštitne mjere jasno proizlazi da je svrha izricanja zaštitne mjere sprječavanje nereda na športskim natjecanjima pa je potpuno nevažna primjedba da bi se ista trebala odnositi samo na A reprezentaciju, a ne i na mlade uzraste. Isključivanje krivnje u slučaju ako počinitelj iz opravdanih razloga nije mogao znati da je djelo zabranjeno ne dolazi u obzir jer je počinitelj aktivan u sportskim natjecanjima pa zna da se radi o protupravnosti, pogotovo što je već i pravomoćno kažnjen za djelo iz tog područja pa prvostupanjski sud kažnjavajući okrivljenika nije počinio povredu materijalnog prava te se okrivljenik glede ponašanja na športskim utakmicama ni u kom slučaju ne može smatrati pravno neukom strankom.“, Visoki prekršajni sud RH, Rješenje br. Jž-2895/2010 od 06. 10. 2010; „Naime, odredbom čl. 39a st. 2 ZSNŠN (NN 117/03, 71/06) propisano je između ostalog da će se kazniti osoba, koja za vrijeme zaštitne mjere ne pristupi u policijsku postaju i ne javi se dežurnom policijskom službeniku (...) ako okrivljenik ne postupi na gore propisan način i ne javi se uslijed nemogućnosti zbog zdravstvenog stanja ili profesionalnih obveza koje ne trpe odgodu, da je dužan javiti telefonom i izvijestiti o adresi na kojoj se nalazi, a ako je odsutan iz mjesta prebivališta, a nalazi se u RH, dužan je pristupiti u najbližu policijsku postaju i izvijestiti o adresi na kojoj se nalazi, a ova odredba sadržana je i u zaštitnoj mjeri koja je primijenjena prema okrivljeniku rješenjem Prekršajnog suda u Zagrebu br. VII-J-D-1219-2007 od 25. 03. 2007. godine. Slijedom navedenog, okolnost na koju se okrivljenik poziva i drži odlučnim činjenicama, da nije znao za utakmicu jer zbog obveza nije pratio dnevni tisak ili slaba medijska praćenost utakmice, nisu okolnost koja bi ispričala okrivljenika za djelo prekršaja za koji se tereti, jer za to nema zakonskog uporišta.“, Visoki prekršajni sud RH, Rješenje br. Jž-2953/2007 od 21. 01. 2009.

⁶⁰ Čl. 39 a ZSNŠN-a (bilj. 4).

⁶¹ Čl. 50 st. 1 PZ-a (bilj. 22).

zabrane prisustvovanja određenim športskim natjecanjima na području Republike Hrvatske s obvezom boravka u policijskoj postaji, 3. zabrane odlaska na određena športska natjecanja u inozemstvu na kojima sudjeluju hrvatske reprezentacije ili športski klubovi s obvezom javljanja u policijsku postaju i obvezom predavanja putne isprave. Ove zaštitne mjere mogu se izreći u trajanju koje ne može biti kraće od jedne godine niti duže od dvije godine. Za prekršaje propisane ZSNŠN-om zaštitna mjera oduzimanja predmeta obvezno se izriče. Pravomoćnu odluku o prekršaju u kojoj je izrečena zaštitna mjera propisana ZSNŠN-om, sud osim podnositelju optužnog prijedloga dostavlja i nacionalnom športskom savezu, koji je o tome dužan obavijestiti organizatora športskog natjecanja, odnosno ugovornog distributera ovlaštenog za prodaju ulaznica te klub, odnosno udrugu navijača. Organizator športskog natjecanja ili ugovorni distributer odbit će prodati ili dodijeliti ulaznicu za određeno natjecanje osobi kojoj je izrečena zaštitna mjera zabrane prisustvovanja/odlaska na određena športska natjecanja ili mjera opreza za vrijeme dok traje ta zaštitna mjera ili mjera opreza. Organizator športskog natjecanja dužan je poduzeti mjere za onemogućavanje pristupa na prostor športskog objekta osobi za koju zna ili je dužan znati da joj je izrečena zaštitna, odnosno sigurnosna mjera zabrane prisustvovanja određenim športskim natjecanjima ili mjera opreza. Organizator športskog natjecanja ili ugovorni distributer odbit će prodati ili dodijeliti ulaznicu za određeno natjecanje osobi za koju raspolaže saznanjima da se ranije protupravno ponašala te će poduzeti mjere za onemogućavanje pristupa na prostor športskog objekta toj osobi.⁶²

Osoba kojoj je izrečena zaštitna mjera zabrane prisustvovanja športskim natjecanjima u Republici Hrvatskoj s obvezom javljanja u policijsku postaju, dužna je najkasnije dva sata prije početka određenog športskog natjecanja pristupiti u nadležnu policijsku postaju prema mjestu prebivališta, a ako je odsutna iz mjesta prebivališta i nalazi se u Republici Hrvatskoj u najbližu policijsku postaju i javiti se dežurnom policijskom službeniku te ga izvijestiti o adresi na kojoj će se nalaziti za vrijeme trajanja određenog športskog natjecanja, kao i za vrijeme do isteka dva sata nakon završetka tog natjecanja. Adresa ne može biti unutar područja od dva kilometra od športskog objekta na kojem se održava športsko natjecanje za koje je osobi izrečena zaštitna mjera, osim u slučaju kada ta osoba unutar navedenog područja ima prebivalište ili boravište, odnosno mjesto rada ili u drugim opravdanim slučajevima. Osoba kojoj je izrečena zaštitna mjera zabrane prisustvovanja određenim športskim natjecanjima u Republici Hrvatskoj s obvezom boravka u policijskoj postaji, dužna je najkasnije dva sata prije početka određenog športskog natjecanja pristupiti u nadležnu policijsku postaju prema mjestu prebivališta, a ako je odsutna iz mjesta prebivališta i nalazi se u Republici Hrvatskoj u najbližu policijsku postaju, te je dužna boraviti u službenim prostorijama policije ili drugim pogodnim prostorijama do isteka dva sata nakon završetka športskog natjecanja. Osoba kojoj je izrečena zaštitna mjera zabrane odlaska na športsko natjecanje, dužna je najkasnije pola sata prije početka određenog športskog natjecanja pristupiti u policijsku postaju prema mjestu prebivališta, a ako je odsutna iz mjesta prebivališta i nalazi se u Republici Hrvatskoj u najbližu policijsku postaju i javiti se dežurnom policijskom službeniku te ga izvijestiti o adresi na kojoj će se nalaziti za vrijeme trajanja određenog športskog natjecanja kao i za vrijeme do isteka dva sata nakon završetka tog natjecanja te je dužna sedam dana prije održavanja športskog natjecanja predati putnu ispravu u policijskoj postaji prema mjestu prebivališta. Ako je osoba kojoj je izrečena neka od navedenih zaštitnih mjera iz opravdanih razloga, radi zdravstvenog stanja ili profesionalnih obveza koje ne

⁶² Čl. 32 ZSNŠN-a (bilj. 4).

trpe odgodu, u nemogućnosti postupiti sukladno obvezi, dužna je javiti se telefonom u policijsku postaju prema mjestu prebivališta i izvijestiti o adresi na kojoj se nalazi, a policija je ovlaštena provjeriti nalazi li se osoba na danoj adresi te može za osobom koja nije pristupila u nadležnu ili najbližu policijsku postaju i javila se dežurnom policijskom službeniku ili za koju se provjerom utvrdilo da se ne nalazi na danoj adresi, raspisati potragu radi dovođenja sucu prekršajnog suda. Policija će prekršajnom sudu dovesti osobu kojoj je izrečena neka od navedenih zaštitnih mjera, ako je zatečena u prostoru športskog objekta ili je njezina prisutnost utvrđena pregledom zapisa videonadzora športskog objekta ili zapisa videonadzora koji je obavila policija.⁶³

7.6. Mjere opreza prema PZ-u

ZSNŠN nije propisao posebne mjere opreza pa se za prekršaje iz navedenog Zakona mjere opreza određuju direktnom primjenom odredaba PZ-a,⁶⁴ kojim su propisane sljedeće mjere opreza: 1. zabrana napuštanja boravišta, bez dozvole suda, 2. zabrana posjećivanja određenog mjesta ili područja, 3. zabrana približavanja određenoj osobi i zabrana uspostavljanja ili održavanja veze s određenom osobom, 4. zabrana poduzimanja određene poslovne aktivnosti, 5. privremeno oduzimanje putne i druge isprave za prijelaz državne granice, sa zabranom, 6. privremeno oduzimanje vozačke dozvole za upravljanje vozilom ili dozvole za upravljanje plovilom, zrakoplovom ili drugim prijevoznim sredstvom.⁶⁵ Najčešća svrha primjene mjera opreza u prekršajnim postupcima za prekršaje iz ZSNŠN-a je sprječavanje počinitelja da čini nove prekršaje. Mjere opreza mogu se odrediti tijekom cijelog prekršajnog postupka, sud ih može odrediti nakon podnošenja optužnog prijedloga, po službenoj dužnosti, ili na prijedlog tužitelja za prekršaje propisane zakonom, a prije pokretanja prekršajnog postupka u slučaju vjerojatnosti da je počinjen prekršaj propisan zakonom prema osobi za koju postoji osnova sumnje da je počinitelj prekršaja mogu ih odrediti (naredbom), za razliku od kaznenog postupka⁶⁶, policijska i inspeksijska tijela državne uprave, koja su ovlašteni tužitelji i to u trajanju najdulje do osam dana. Mjere opreza mogu najdulje trajati do pravomoćnosti odluke o prekršaju.⁶⁷

7.7. Odgojne mjere

Odgojne mjere u prekršajnom postupku, na koje upućuje ZSNŠN⁶⁸, su: 1. sudski ukor, 2. posebne obveze, 3. upućivanje u centar za odgoj, a primjenjuju se kada je potrebno utjecati na maloljetnikovu ličnost i ponašanje mjerama upozorenja, usmjeravanjem ili drugim primjerenim mjerama⁶⁹.

Odgojne mjere koje se mogu izreći u kaznenom postupku protiv maloljetnika su: 1. sudski ukor, 2. posebne obveze, 3. pojačana briga i nadzor, 4. pojačana briga i nadzor uz dnevni boravak u

⁶³ Čl. 32 a ZSNŠN-a (bilj. 4).

⁶⁴ Čl. 32 st. 1 ZSNŠN-a (bilj. 4).

⁶⁵ Čl. 130 st. 2 PZ-a (bilj. 22).

⁶⁶ Prije podizanje optužnice u kaznenom predmetu mjeru opreza određuju državni odvjetnik ili sudac istrage, a nakon podizanja optužnice sud pred kojim se vodi kazneni postupak. Čl. 98 st. 5 ZKP-a (bilj. 46).

⁶⁷ Čl. 130 st. 1, 4, 5 i 6 PZ-a (bilj. 22).

⁶⁸ Čl. 31 ZSNŠN-a (bilj. 4).

⁶⁹ Čl. 67 PZ-a (bilj. 22).

odgojnoj ustanovi, 5. upućivanje u disciplinski centar, 6. upućivanje u odgojnu ustanovu, 7. upućivanje u odgojni zavod, 8. upućivanje u posebnu odgojnu ustanovu⁷⁰.

7.8. Preventivna zabrana prisustvovanja športskom natjecanju

Osobi za koju postoje saznanja da se već ranije protupravno ponašala za vrijeme dolaska, održavanja ili odlaska s nekog športskog natjecanja prekršajni sud na prijedlog policijske uprave nadležne za mjesto održavanja športskog natjecanja ili policijske uprave nadležne za područje na kome se nalazi prebivalište takve osobe može izreći zabranu prisustvovanja određenom športskom natjecanju ili zabranu prisustvovanja športskim natjecanjima za vrijeme koje ne može biti kraće od šest mjeseci niti duže od godinu dana⁷¹. Osoba kojoj je izrečena ova zabrana dužna je najkasnije dva sata prije početka određenog športskog natjecanja pristupiti u nadležnu policijsku postaju prema mjestu prebivališta, a ako je odsutna iz mjesta prebivališta i nalazi se u Republici Hrvatskoj u najbližu policijsku postaju i javiti se dežurnom policijskom službeniku te ga izvijestiti o adresi na kojoj će se nalaziti za vrijeme trajanja određenog športskog natjecanja, kao i za vrijeme do isteka dva sata nakon završetka tog natjecanja. Dana adresa ne može biti unutar područja od dva kilometra od športskog objekta na kojem se održava športsko natjecanje za koje je osobi izrečena zabrana, osim u slučaju kada ta osoba unutar navedenog područja ima prebivalište ili boravište, odnosno mjesto rada ili u drugim opravdanim slučajevima.⁷²

⁷⁰ Čl. 7 st. 1 Zakona o sudovima za mladež, NN 84/11, 143/12, 148/13, 56/15.

⁷¹ Iz sudske prakse: „Za primjenu mjere „zabrane prisustvovanja športskim natjecanjima“ nije od utjecaja pravomoćno kažnjavanje nego saznanje da se podnositelj prije protupravno ponašao za vrijeme dolaska, održavanja i odlaska s nekog športskog natjecanja, a koje ponašanje podnositelja je razvidno iz prijedloga Policijske uprave (...)“ Visoki prekršajni sud Republike Hrvatske, Rješenje br. Jž-4736/2005 od 22. 02. 2006. Ustavnu tužbu predlagatelja, podnesenu protiv navedenog Rješenja, Ustavni sud RH je odbio Odlukom br. U-III-1574/2006 od 26. 11. 2008; „Naime, žalitelj je kao pripadnik navijačke skupine BAD BLUE BOYS upisan u Zbirku podataka o osobama i događajima vezano za športska natjecanja (članak 39 b ZSNŠN-a) sklon fizičkom nasilju, te prethodno procesuiran zbog protupravnog ponašanja iz ZSNŠN-a i Zakona o prekršajima protiv javnog reda i mira. Prvostupanjski sud je pravilno prihvatio vjerodostojnima navedene činjenice, odnosno pravilno je na temelju podataka o žalitelju iz citirane Zbirke podataka donio zaključak da se radi o osobi koja se društveno neprihvatljivo ponaša kao gledatelj na sportskim natjecanjima i koja ugrožava druge u mirnom i sigurnom posjetu nogometne utakmice. Žalitelj treba imati u vidu da se odredbom članka 34a ZSNŠN-a izričito propisuje primjena preventivne mjere na „osobu za koju postoje saznanja da se već ranije protupravno ponašala za vrijeme dolaska, održavanja ili odlaska s nekog sportskog natjecanja“ i da je prvostupanjski sud odlučujući o prijedlogu izricanja mjere zabrane vodio o tome računa. (...) Stoga se ne prihvaća žalbeni navod da se navedena mjera može izreći samo osobi koja je već prethodno osuđivana za počinjenje prekršaja iz citiranog Zakona. (...) Ponovno se ističe da se u ovom slučaju ne radi o zaštitnoj mjeri kao sankciji, već o mjeri prevencije i njen cilj je onemogućiti protupravno ponašanje (...), a za kojeg postoje saznanja da se već ranije protupravno ponašao, a isto tako je cilj citiranog Zakona izgređnike sankcionirati i udaljiti sa sportskih natjecanja. (...). Posebno se žalitelju ukazuje da okolnost što je u svojstvu gledatelja na nogometnim utakmicama u Republici Francuskoj, Republici Ukrajini i Republici Bugarskoj priveden od strane policije navedenih zemalja ima isti značaj kao da se protupravno ponašao u RH. Naime, RH je članica EU i potpisnik Europske konvencije o nedoličnom ponašanju gledatelja na sportskim priredbama i sve države potpisnice Konvencije međusobno surađuju.“, Visoki prekršajni sud Republike Hrvatske, Rješenje br. IR-747/2015 od 20. 10. 2015.

⁷² Čl. 34 a ZSNŠN-a (bilj. 4). „Ustavni sud ocjenjuje da u konkretnom slučaju nije riječ o zaštitnoj mjeri kao jednoj od sankcija predviđenih prekršajnim odnosno kaznenim zakonodavstvom, već o posebnoj mjeri - mjeri prevencije, što je razvidno i iz očitovanja MUP-a, a u čijoj primjeni u europskom pravnom prostoru postoje jasna i detaljno utvrđena pravila. Na navedeno upućuje i činjenica da se osporena mjera ne nalazi među zaštitnim mjerama propisanim ZoSNŠN-om, jer je njen cilj drugačiji: preveniranje mogućeg protupravnog ponašanja osobe za koju postoji saznanje da se već ranije tako ponašala. (...) Legitiman cilj članka 34a ZoSNŠN-a jasno i nedvojbeno slijedi

7.9. Osiguranje nazočnosti suca prekršajnog suda

Ako je športsko natjecanje ocijenjeno s visokom opasnošću od izbijanja nereda i nasilja, na zahtjev policije predsjednik prekršajnog suda osigurat će prisustvo suca prekršajnog suda i zapisničara, ukoliko športski objekt raspolaže odgovarajućim prostorijama za njegov rad. Ukoliko športski objekt ne raspolaže odgovarajućim prostorijama za rad prekršajnog suca, potrebno je osigurati njegovo dežurstvo u prostorijama nadležnoga prekršajnog suda.⁷³

7.10. Zbirka podataka o osobama i predmetima vezanim uz športska natjecanja

Ministarstvo nadležno za unutarnje poslove ustrojava i vodi Zbirku podataka o osobama i događajima vezanim uz športska natjecanja. Navedena Zbirka podataka sadrži: osobne podatke o osobama evidentiranim za prekršaje iz ZSNŠN-a (ime i prezime, ime oca/majke, osobni identifikacijski broj, datum i mjesto rođenja, spol, nadimak, pseudonim, zanimanje, pripadnost klubu navijača ili navijačkoj skupini, fotografiju te svaku informaciju koja se odnosi na identificiranu fizičku osobu koja se može identificirati), podnesenim kaznenim prijavama i optužnim prijedlozima, izrečenim mjerama opreza, kaznama, sigurnosnim i zaštitnim mjerama, te zabranama prisustvovanja športskim natjecanjima, dovedenim i zadržanim osobama, podatke dobivene od inozemnih policijskih tijela, te s time u vezi podatke o navijačima i navijačkim skupinama. Navedeni podaci se čuvaju deset godina i mogu se koristiti za razmjenu u okviru međunarodne policijske suradnje, a mogu se davati i drugim korisnicima sukladno propisu kojim se uređuje zaštita osobnih podataka.⁷⁴ Radi se o operativnoj policijskoj evidenciji, koja se vodi radi pripreme poduzimanja odgovarajućih mjera za održavanje javnog reda i sigurnosti prije, u vrijeme i nakon športskog natjecanja, koje može biti ugroženo od strane pojedinaca koji svojim nasilničkim ponašanjem i radnjama čine potencijalnu prijetnju zakonitosti i javnom redu i sigurnosti.⁷⁵

iz njegova sadržaja: prevencija neprihvatljivog ponašanja osobe za koju postoji saznanje da se ranije protupravno ponašala za vrijeme dolaska, održavanja ili odlaska s nekog športskog natjecanja, odnosno kada je "očito da se određena osoba učestalo protupravno ponaša na športskim natjecanjima ili vezano uz njih". Dakle, remeti javni red i mir odnosno ugrožava sigurnost i sprječava druge gledatelje da mirno i neometano prate i navijaju na športskim natjecanjima. Nužnost reagiranja na društveno neprihvatljivo ponašanje pojedinaca i skupina prije, tijekom i poslije športskih natjecanja proizlazi iz pribavljenih podataka koje je MUP dostavio Ustavnom sudu. Visoki broj ozlijeđenih navijača, policijskih službenika, oštećenih osobnih vozila, autobusa, tramvaja, policijskih vozila i željezničkih vagona sam po sebi govori o velikim razmjerima materijalne i nematerijalne štete počinjene u promatranom razdoblju. Posljedice tih šteta u gospodarskom (ali i socijalnom) smislu su teško ili nikako nadoknadive. Primjena ovlasti iz članka 34a ZoSNŠN-a stoga daje MUP-u i prekršajnim sudovima, a pogotovo VPS-u, presudno značenje u preventivi opasnog ponašanja vezanog uz športska natjecanja. (...) Polazeći od utvrđene legitimnosti cilja miješanja države u pojedinačno pravo, kada je nedvojbeno utvrđeno da je određena osoba ugrožavala izrijeком propisane ustavne vrijednosti kao što su poštovanje slobode i prava drugih ljudi, pravnog poretka, javnog morala i zdravlja, Ustavni sud utvrđuje da javni interes i pravo drugih osoba da neometano i sigurno prisustvuju športskom natjecanju pretežu nad pojedinačnim interesom. Stoga je osporena mjera prevencije, prema ocjeni Ustavnog suda, razmjerna legitimnom cilju.“, Ustavni sud RH, Rješenje br. U-I-2186/2008 od 29. 5. 2012.

⁷³ Čl. 33 st. 1-2 ZSNŠN-a (bilj. 4).

⁷⁴ Čl. 39 b ZSNŠN-a (bilj. 4). Zaštita osobnih podataka regulirana je Zakonom o zaštiti osobnih podataka, NN 103/03, 118/06, 41/08, 130/11, 106/12.

⁷⁵ M. Margetić/K. Borovec, Zakon o sprječavanju nereda na športskim natjecanjima – preventivne i represivne mjere sudova i policije, *Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu*, 2/2015, s. 617.

7.11. Statistički podaci

Od donošenja ZSNŠN-a 2003. do 30. lipnja 2016. zbog protupravnih ponašanja na i u vezi sa sportskim natjecanjima, privedene su 14.953 osobe. U tom razdoblju je ozlijeđeno 595 građana i 145 policijskih službenika, oštećeno je 358 vozila, od čega 87 službenih vozila MUP-a, 103 vozila javnog prijevoza te 168 vozila građana. Policija je u razdoblju od 2006. do 30. lipnja 2016. prekršajno prijavila po ZOSNŠ-u 9.034 osobe (u razdoblju od 2011. do 30. lipnja 2016. struktura počinitelja prekršaja je sljedeća: 6.068 muškaraca, 57 žena, 412 maloljetnika, 816 povratnika od čega 812 muškaraca i 4 žene), a u razdoblju od novele ZOSNŠN-a 2011. do 30. kolovoza 2016. policija je po ZOSNŠN-u podnijela kaznene prijave za 8 kaznenih djela protiv 235 muških (od čega 25 maloljetnika) i 2 ženske osobe⁷⁶.

U razdoblju od stupanja na snagu Zakona o izmjenama i dopunama ZSNŠN-a 2011. do sredine 2015, prekršajni sudovi u Republici Hrvatskoj su počiniteljima prekršaja propisanih ZSNŠN-om, pravomoćno izrekli 2998 novčanih kazni, 40 bezuvjetnih i 445 uvjetnih kazni zatvora, 302 odgojne mjere, 816 zaštitnih mjera zabrane prisustvovanja sportskim natjecanjima, 408 preventivnih mjera zabrane prisustvovanja sportskim natjecanjima te 97 mjera opreza⁷⁷.

8. Zaključak

Šport je danas postao sastavni dio društva. ZSNŠN predstavlja značajan doprinos stvaranju sigurnog i poticajnog okruženja za održavanje sportskih natjecanja koja u tim uvjetima mogu i trebaju doprinositi kvaliteti života građana, no treba istaći da je za suzbijanje navijačkog nasilja, pored represivnih mjera, izuzetno važan segment društvene prevencije⁷⁸.

Zakonodavac je detaljnim propisivanjem obveza sudionika sportskog natjecanja odnosno propisivanjem kaznenih i prekršajnih sankcija za protupravna ponašanja u vezi sa sportskim natjecanjima, u bitnome normativno uspješno uspio regulirati područje održavanja reda odnosno sprječavanja i sankcioniranja nereda na sportskim natjecanjima.

Analiza strukture izrečenih kazni ukazuje da su najčešće izrečene novčane kazne, dok je relativno mali broj izrečenih zaštitnih mjera kojima se učinkovito sprječavaju nasilnici u činjenju prekršaja. Zaštitne mjere, koje je propisao ZSNŠN, su gotovo onemogućile osobama kojima su izrečene da prisustvuju sportskom natjecanju odnosno da ugroze sigurnost drugih osoba ili imovinu na takvom natjecanju, posebice time što je policiji olakšano praćenje mjere jer se osoba mora javiti u policijsku postaju, a učinkovitost mjere jamči i propisana sankcija za one koji se ne jave u policijsku postaju. Nadležna tijela moraju maksimalno u preventivne svrhe koristiti preventivnu mjeru zabrane prisustvovanja sportskom natjecanju jer je zakonom omogućeno da se potencijalni počinitelji izricanjem takve preventivne mjere spriječe u činjenju protupravnih saznanja, a zakonodavno treba razmotriti produženje roka za koji se ta mjera može odrediti. I kod zaštitnih mjera i kod preventivne mjere zabrane prisustvovanja sportskom natjecanju, bilo bi dobro propisati dulji vremenski rok trajanja za recidiviste.

⁷⁶ Ministarstvo unutarnjih poslova RH, dopisi br. 511-01-11-600-14-43/2016 od 04. 08. 2016. i 511-01-11-600-14-43/6-2016 od 05. 09. 2016.

⁷⁷ Margetić/Borovec (bilj. 75), ss. 601-622.

⁷⁸ D. Lalić/O. Biti, Četverokut sporta, nasilja, politike i društva, *Politička misao*, 2/2008, s. 262; O modelima prevencije nereda na sportskim natjecanjima, v. u M. Savković/S. Đorđević, *Na putu prevencije nasilja na sportskim priredbama: predlog regionalnog okvira saradnje*, Beograd, 2010, ss. 8-25.

ZSNSN je propustio sankcionirati protupravna ponašanja sudjelovanja u tučnjavi bez obzira na težinu tjelesne ozljede, kao i uništavanje stvari ili imovine manje vrijednosti na športskim natjecanjima. Zakonodavac je propustio propisati sankciju za osobu koja se u izvršenju zaštitne mjere javila u policijsku postaju i izvijestila o adresi na kojoj će boraviti, a provjerom policije je utvrđeno da za vrijeme športskog natjecanja ne boravi na dojavljenoj adresi.⁷⁹ Zakonom je potrebno propisati sankciju za osobu koja se odbije podvrgnuti alkotestiranju prilikom ulaska ili boravka u športskom objektu.⁸⁰

Sažetak

U radu se, uz navođenje stajališta pravne teorije i statističkih podataka o odlukama prekršajnih sudova i mjerama poduzetim od strane Ministarstva unutarnjih poslova, daje prikaz i opis zakonodavstva i sudske prakse o sprječavanju nereda na športskim natjecanjima u Republici Hrvatskoj. Uvodno se navode razlozi za donošenje Zakona o sprječavanju nereda na športskim natjecanjima, te se navodi svrha tog Zakona i njegova struktura. U središnjem dijelu rada prikazuju se obveze: organizatora športskog natjecanja, gledatelja, sportaša i drugih osoba koje sudjeluju u športskom natjecanju te sredstava javnog priopćavanja i nabrajaju uvjeti koje moraju zadovoljavati športski objekti na kojima se održavaju natjecanja, a zatim se navode kaznena djela i prekršaji te sankcije za protupravna ponašanja na i u vezi sa športskim natjecanjima. Zaključak autora je da je zakonodavac pravnom regulativom u bitnome stvorio pretpostavke za kažnjavanje i preveniranje protupravnih ponašanja na športskim natjecanjima, glede čega posebno treba istaći učinkovitost preventivne mjere zabrane prisustvovanja športskom natjecanju, no autor predlaže i određene dopune Zakona kako bi se mogli sankcionirati svi oblici ugrožavanja reda i sigurnosti na športskim natjecanjima.

⁷⁹ D. Primorac/Ž. Duvnjak/S. Roso, Neki aspekti prekršaja prema Zakonu o sprječavanju nereda na športskim natjecanjima, *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu*, 2/ 2010, s. 354.

⁸⁰ Odbijanje alkotestiranja u prometu na cestama propisano je kao prekršaj za koji se vozaču može izreći novčana kazna u iznosu od 5.000,00 do 15.000,00 kuna ili kazna zatvora do 60 dana, dok se za isti prekršaj drugi sudionik u prometu može kazniti novčanom kaznom od 700,00 kuna. Čl. 282 st. 9-10 Zakona o sigurnosti na cestama, NN 67/08, 48/10, 74/11, 80/13, 158/13, 92/14, 64/15; O značaju alkotestiranja potencijalnih nasilnika na sportskim priredbama, v. u M. Šuvalija/A. Pustahija, Uvođenje testiranja koncentracije alkohola u krvi kao korak ka unaprijeđenju prevencije nasilnog ponašanja posjetilaca sportskih takmičenja, *Kriminalističke teme*, 1-2/2015, ss. 63-74.